

Nr 313.

Av herr **Gabrielsson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Sedan riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag för tvenne år anvisat medel ur jordbrukets prisregleringsfond till produktionsbefrämjande åtgärder på jordbrukets område i Norrland och vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län, har lantbruksstyrelsen i skrivelse den 28 febr. detta år med förslag till anvisande av medel för budgetåret 1939/40 även föreslagit vissa förändrade grunder och organisation för ifrågavarande medels disposition. Sålunda har lantbruksstyrelsen dels direkt framlagt olika förslag till medlens användning, vilka synas avses vara bindande för hushållningssällskapen, dels också föreslagit en enhetlig organisation att övervaka ifrågavarande verksamhet.

Kungl. Maj:t hemställer nu i proposition nr 230 angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område att anslag för ifrågavarande ändamål måtte utgå jämväl för budgetåret 1939/40 med 800,000 kronor. I fråga om medlens användning biträder departementschefen i stort sett vad lantbruksstyrelsen föreslagit.

Hushållningssällskapen hava hittills enligt riksdagens uttalande haft att såväl föreslå de åtgärder, som inom respektive län borde vidtagas, som också att handhava den förekommande organisationen. Denna frihet för hushållningssällskapen i de olika länen att anpassa åtgärderna efter rådande förhållanden och jordbrukets allmänna ståndpunkt måste vara välbetänkt. Redan det förhållandet, att c:a fem åttondelar av rikets areal ligger inom Norrland, tyder på betydande variationsmöjligheter beträffande såväl klimat som jordmånsförhållanden, avsättningsförhållanden m. m. Under sådant förhållande måste det vara en styrka att respektive hushållningssällskap få upptaga de frågor till understödande, som hushållningssällskapen måste tillmäta särskild betydelse.

Lantbruksstyrelsen synes också ifrågasätta, att vissa medel skulle permanent bindas för en forskningsverksamhet, vilken i och för sig, huru betydelsefullt som helst, dock icke torde vara vad som i förstone bör vidtagas för höjande av jordbrukets lönsamhet inom Norrland. De möjligheter som hittillsvarande forsknings- och försöksverksamhet påvisat såsom lämpliga även under det norrländska jordbrukets förhållanden äro så många och betydelsefulla, att det mindre är bristen på kännedom om vad som bör göras än bristen på allmän anpassning till dessa forskningens rön, som bör övervinnas. Det väsentliga bör följaktligen bliva att hushållningssällskapen så snart som möjligt få en allmän tillämpning av de åtgärder, som redan be-

funnits produktionsbefrämjande under norrländska förhållanden. Under denna förutsättning är det ej heller särskilt aktuellt att nu anlägga demonstrationsjordbruk, vilka först om några år kunna giva vissa önskade resultat. När de s. k. mönsterjordbruken, först inom Västerbottens och sedan inom Norrbottens län, startades medelst donationsmedel, var det nödvändigt att få dels ådagalagt om vissa sydliga och mellansvenska jordbruksmetoder även vore tillämpliga i övre Norrland, dels att jordbruket under de rådande klimatiska förhållanden även där under rationell drift vore lönande. Denna verksamhet har sålunda betydtt mycket för ifrågasvarande jordbruksområden, men torde ej längre ha samma uppgift att fylla sedan numera ett flertal enskilda jordbruk kommit att tillämpa lika rationella jordbruksmetoder. Till detta resultat har dels medverkat den med statsmedel understödda jordbrukspremieringen, dels studiere- och annan undervisningsverksamhet, som bedrivits. Det finnes därför litet varstades demonstrationsjordbruk, som kunna tjäna den propaganda- och undervisningsverksamhet som hushållningssällskapet bl. a. med ifrågasvarande produktionsbefrämjande anslag bedrivit.

När lantbruksstyrelsen t. o. m. ifrågasätter en särskild organisation, en s. k. jordbruksnämnd, som skulle leda hela ifrågasvarande verksamhet, måste den frågan uppställa sig, huruvida denna ledning centralt ifrån Stockholm eller eljest bättre har möjlighet att bedöma jordbrukets förhållanden inom de särskilda norrlandslänen eller om de personer, som hava ledningen av respektive hushållningssällskap, sakna de förutsättningar, som behövas för att leda ifrågasvarande stödåtgärder. Av allt att döma ifrågasättes en organisation vid sidan om hushållningssällskapen, som icke blott är alldeles onödig utan också kan verka direkt skadlig genom den dualism som lätt blir rådande. Dessutom måste också sägas att de organisationskostnader, som följa med ifrågasvarande organisationsförslags genomförande, bliva onödigt betungande på det förut knappa anslaget till produktionsbefrämjande åtgärder.

När man i Kungl. Maj:ts proposition även erfar, att anslag för mejerihandlingens upporganisation inom lappmarken skulle finansieras av ifrågasvarande produktionsbefrämjande anslag liksom också statsbidrag för potatislagerhus skulle bestridas av detta anslag, måste man bibringas den uppfattningen, att ifrågasvarande lilla anslag är stort nog för att tillgodose alla de aktuella spörsmål som det norrländska jordbruket kan möta.

Då det måste anses vara riktigast att riksdagens ursprungliga tanke att ifrågasvarande produktionsbefrämjande anslag skulle ställas till hushållningssällskapens förfogande efter motiverad framställning till Kungl. Maj:t, bör även i fortsättningen samma förfarande få tillämpas utan att lantbruksstyrelsen eller annan institution skall föreskriva vilka åtgärder som ovillkorligen måste vidtagas, vare sig hushållningssällskapen finna dessa behövlige eller icke. Förslagsrätten bör alltså obesökren förbehållas hushållningssällskapen, vilka också må äga att organisera verksamheten på sätt som inom varje län kan befinnas lämpligt.

Med stöd av det anförda få vi alltså yrka,

att riksdagen måtte besluta att beträffande särskilda åtgärder till befrämjande av jordbruket i Norrland det anslag som må komma att anvisas ur jordbrukets prisregleringsfond för produktions- och avsättningsbefrämjande åtgärder på jordbrukets område i Norrland och vissa delar av Kopparbergs och Värmlands län för budgetåret 1939/40 må användas så, att, sedan Kungl. Maj:t efter förslag av vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott fördelat medlen, dessa av respektive förvaltningsutskott handhas och användas för ovan angivna ändamål på i huvudsak samma sätt som hittills.

Stockholm den 19 april 1939.

Nils Gabrielsson.

P. J. Näslund.

C. Fr. Carlström.

Lage Svedberg.

B. A. Nilsson.
